

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ З ТРУДНОЩАМИ У НАВЧАННІ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРИ

У статті досліджено та обґрунтовано сутність поняття «готовність працювати в єдиному тандемі педагога-дефектолога і дитини з особливими освітніми потребами». Розглянуто та відзначено критерії, показники та рівні підготовленості педагогів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі.

Ключові слова: інклюзія, інтеграція, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивне навчання, ігрова діяльність.

The article examines and substantiates the essence of the concept of "willingness to work in a single tandem of a special education teacher and a child with special educational needs." The criteria, indicators and levels of preparation of teachers for working with children with special educational needs in an inclusive space were considered and noted.

Key words: inclusion, integration, children with special educational needs, inclusive education, play activities.

Реформування в Україні усіх галузей освіти, що відбувається на основі спірних соціально-економічних і суспільно-політичних змін, потребує нових підходів до проблеми удосконалення форм, засобів та методів навчання, а також оновлення її зміту. У розвитку інклюзивних закладів освіти значущу роль у соціалізації дітей з особливими потребами відіграє система комплексної роботи із широким спектром впливу на становлення особистості в майбутньому.

Кожна дитина має дозвіл на рівний доступ до якісної освіти, навчання та професійної підготовки за місцем проживання в загальноосвітньому навчальному закладі. Отже освітній інклюзивний простір стає доступним для дітей з особливими освітніми потребами. Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей, а саме, що: «усі діти є цінними й активними членами суспільства». Дошкільний вік є активним періодом засвоєння соціальних норм. Дошкільний вік – етап психічного розвитку від 3 до 6-7 років. Він характеризується тим, що провідною діяльністю є гра. Має надзвичайно важливе значення для формування особистості дитини. [5]

Метою дослідження є теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування ігрової діяльності дітей з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, заснована на принципі забезпечення фундаментального права дітей на освіту та права на освіту за місцем проживання, і включає навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах. Це процес, у якому школа прагне задовольнити потреби всіх учнів, вносячи необхідні зміни в навчальний план і акумулюючи ресурси, щоб забезпечити рівні можливості для всіх дітей, незалежно від їх психофізичного стану. [1]

«Інклюзія» відрізняється від «інтеграції» за своїм концептуальним підходом. «Інтеграція це намагання ввести дітей у систематичний освітній простір» - це формулюється в документі «Міжнародні консультації з питань навчання дітей з особливими освітніми потребами». Різниця в підходах полягає в тому, щоб змінити суспільство таким чином, щоб врахувати та адаптуватись до індивідуальних потреб людей, а не навпаки. [4]

Інклюзивна освіта – це створення освітнього середовища, яке відповідає потребам і здібностям кожної особистості, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. Інклюзивне навчання – це індивідуалізована система навчання учнів з особливостями інтелектуального та фізичного розвитку в умовах загальноосвітніх навчальних закладів за

місцем проживання. Навчання учнів з особливими освітніми потребами функціонує за допомогою медико-соціального та психолого-педагогічного супроводу і проводиться за індивідуальним навчальним планом. Аналізуючи проблему впровадження інклюзивної освіти в Україні, ми стежимо за тривалим процесом реформи освіти загалом, зміни, яких вимагає інклюзія, вимагають не лише матеріального забезпечення, а й толерантності суспільства. [1]

Основними принципами інклюзивного навчання є такі:

- діти мають навчатися разом та мати рівний доступ до навчання;
- загальноосвітні навчальні заклади мають враховувати різноманітні потреби своїх учнів;
- належне навчально-методичне забезпечення, здійснення організаційних заходів та розробка освітніх стратегій забезпечують якісну освіту для всіх.
- учні, які потребують особливої уваги повинні отримувати додаткову підтримку, необхідну для забезпечення успішного навчання.

З філософської точки розгляду інклюзія формулюється на те, що кожна дитина з труднощами у навчанні має отримати гарну освіту і задовільні житлові умови. Вона передбачає великі зміни в культурі, політиці та практичній діяльності загальноосвітніх навчальних закладах.

Отже, інклюзивна освіта – перший крок до визнання значущості і поваги до особистості кожного учня, прийняття його індивідуальності й неповторності, забезпечення цивілізованого та гарного життя в суспільстві. Без активної участі всіх членів у різноманітних видах діяльності, без поваги до прав і свобод усіх, без необхідних гарантій безпеки, свободи та рівності - не може існувати сучасне громадянське суспільство .

Вплив гри на навчальні процеси дітей досліджували педагоги-класики (А. Я. Коменський, С. Ф. Русова, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський та ін.) і психологи (Ю. А. Аркін, М. Ю. Басов, П. П. Блонський, Л. С. Виготський). [3]

Важливою умовою для забезпечення формування ігрової діяльності у дитини є наявність ігрового матеріалу та спеціально облаштованого місця. Використовуючи дидактичні ігри, настільно-друковані ігри, м'які іграшки, ігрові атрибути, комп'ютерні дидактичні ігри та інше, педагог організовує відповідне ігрове середовище. Навчання гри може проводитись як індивідуально на корекційних заняттях з дефектологом так і на групових заняттях разом з вихователем.

Під час становлення дитячих ігор важливо приділяти увагу активізації творчих проявів у дітей під час гри, використання самостійної гри дитиною. Проводячи ігри з правилами слід звертати увагу на поєднання захоплюючого завдання та активної діяльності на основі інтелектуального зусилля, що мобілізує інтелектуальний потенціал дитини.

Можемо зробити висновок, що гра це сучасний засіб діагностики психічного стану дитини, його особистісного розвитку. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами саме гра є фундаментом для навчання, виховання, психологічного та соціального розвитку, з різними видами діяльності дорослих діти знайомляться саме під час гри, починають розуміти почуття та емоційні стани інших людей, оволодівають навичками спілкування з однолітками та з дорослими.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дрозд Л.В., Пшенична Н.С., Ляска О.П. Інклюзивна освіта: Реалії сьогодення та перспективи розвитку. Науковий журнал "Перспективи та інновації науки" (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»).2022. № 2(7). С. 853-864. URL:[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-853-863](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-853-863)
2. Кубата Н.П., Айзенбарт М.М. Гра як засіб формування соціальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку. Молодий вчений. 2018. № 5 (57). С. 53–57.

3. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 304 с.
4. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними порушеннями/навчально-методичний посібник / авт.: О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко, С. В. Трикоз, І.В. Сухіна, Н. А. Ярмола.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової – К., ІСПП імені Миколи Ярмченка НАПН України, 2018. – 123 с.
5. Туріщева Л.В., Малихіна О.Є. Використання настільних ігор як умова соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: Теорія і практика: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 2019. С. 274–277.

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Дрозд Л.В.